

Miljøverndepartementet
Avdeling for naturforvaltning,
Postboks 8013
Dep 0030 Oslo.

ÁRJA samepolitisk parti
V/ leder Nils Sverre Eriksen
Stuorraluohkka 3,
9730 Karasjok

nse@arctic.net / arjabelodat@gmail.com

15.mai 2013

Høringsuttalelse fra ÁRJA samepolitisk parti til forslag til forskrift for vårjakt på ender i Kautokeino kommune fra år 2013 til 2022

Det vises til høringsbrev og utlast til forskrift lagt ut på departementets sider. Árja er et samepolitisk parti som ble stiftet i 2008, og som er representert på Sametinget i inneværende valgperiode med tre Sametingsrepresentanter og Sametingets tidligere og nåværende visepresident tilhører partiet. Árja er et samisk parti som særlig arbeider for å ivareta bygdesamers/ fastboende samers interesser på Sametinget og i de samiske kommunene. Vi er opptatte av at samiske jakt- og fisketradisjoner skal kunne fortsette, og ikke begrenses unødige og urimelige gjennom norsk lovgivning. Vi ønsker også at alle arealprosesser eller prosesser som berører samiske jakt- og fiskerettigheter og mulighetene for å utøve samiske kultur i samiske områder, enten de igangsettes av departementet eller av andre, på en mer tydelig måte skal ivareta fastboende samers rettigheter etter ILO-konvensjon nr. 169, særlig artikkel 23 flg. På den bakgrunn etterlyser vi en grundigere folkerettslig analyse av hvilket vern vårjakta og tilsvarende samiske jakt/fangstformer har etter internasjonal urfolksrett, og at en slik analyse blir gjennomført og tilgjengeliggjort som en del av bakgrunns materialet for forskriften slik at majoritetsbefolkningen, interesseorganisasjoner og andre forstår hvorfor det er nødvendig å videreføre tradisjonene med vårjakt på ender i Kautokeino.

Miljøverndepartementets forslag til forskrift om kvoteregulert vårjakt på ender i Kautokeino kommune er sendt ut med en særdeles kort høringsfrist. Vi ønsker å påpeke viktigheten av at en så viktig sak for lokalbefolkningen i Kautokeino burde vært sendt ut tidligere, slik at flest mulig kunne uttalt seg til forslagene som departementet her sender ut på høring. Etter vårt syn kan det svekke kunnskapsgrunnlaget for beslutningen at ikke alle organisasjoner

og enkeltpersoner i Kautokeino har fått med seg høringssaken. Samtidig har vi forståelse for at departementet, Sametinget og Kautokeino kommune har hatt et ønske om at ikke tradisjonen med vårjakt på ender må få er unødvendig opphold mens man venter på høringssvarene. Árja ønsker av den grunn å påpeke at den korte høringsfristen bør tilsi at man gir muligheter for høringsinstansene og komme med utdypende innspill/ vurderinger også på et senere tidspunkt, og at disse innspillene også tas med i arbeidet med å gjøre ordningen med vårjakt på ender til en permanent ordning, uten tidsbegrensning.

Árja viser videre til at den ordningen med andejakt som har vært de seneste tiårene, ikke er i tråd med den tradisjonelle vårjakta, hverken når det gjelder omfang eller geografisk virkeområde for forskriften. Prøveordningen med vårjakt har vært svært strengt begrenset.

Forskriftsforslaget legger også opp til etter vårt skjønn unødig og urimelige strenge begrensninger i antallet ender som kan jaktes årlig, også i forhold til allerede veldig strengt beenset antall i forskriften som gjaldt ut 2012. (300 fugler).

Vårjakt på ender er en gammel tradisjon i Kautokeino. Vårjakten var tidligere ernæringsmessig viktig for de fastboende da den ga et viktig næringstilskudd i en kritisk fase om våren. Jaktformen har hatt og har fortsatt sterk kulturell forankring i den samiske delen av lokalbefolkningen, og det knytter seg egne tradisjoner og kunnskap til vårjakten. Etter vår mening bør antallet økes for at det skal være mulig å opprettholde den tradisjonelle jakta i det omfanget som jakta bør være for å kunne videreføre jakttradisjonen lokalt. For artene siland, stokkand og toppand bør ikke fellingskvoten reduseres fra 300 til 150 ender pr. år.

Vi foreslår derfor at departementet følger Sametingets og SBMSs innspill med hensyn til at 150 er et altfor lite antall når det gjelder disse artene, og vi mener at antallet bør være minimum 300. I tråd med konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget er konsultasjoner med Sametinget, Kautokeino kommune og Samisk fangst- og utmarksforening/Sámi bivdo- ja meahcástan searvi gjennomført. Sametinget ønsker at fellingskvoten opprettholdes på 300 hannfugl pr. år, og at de jaktbare artene blir de samme som for høstjakt i Finnmark fylke. Dette synet støtter Árja.

Videre er det foreslått tatt inn en bestemmelse om at dersom bestandsforholdene endrer seg vesentlig, kan Direktoratet for naturforvaltning endre kvoten i forskriften, samt bestemmelsen om hvilke(n) art(er) det kan jaktes på. Det kan være behov for å gjøre slike endringer før det er gått 10 år. Endringene kan slå begge veier. Før en eventuell endring

foretas må høring og konsultasjon med Sametinget gjennomføres. Árja støtter også at det gis rom for oppjustering av antallet i forskriften utover 300 ender, men vi vil ikke at denne myndigheten alene gis til Direktoratet, men vi mener det er mye som taler for at kommunen også skal være med på å ta beslutningen om å øke (og i unntakstilfeller redusere antallet til under 300). Árja mener at særlig en beslutning om å redusere antallet i forskriften er konsultasjonspliktig både ift Sametinget, kommunen og SBMS.

Når det gjelder forbudet mot å jakte på havelle, så ønsker Árja at dette spørsmålet tas opp til ny vurdering når Direktoratet vurderer kvotene innenfor de andre artene, og at det også her tas med tradisjonell kunnskap om tradisjonell jakt på havelle som en del av beslutningsgrunnlaget når denne nye vurderingen gjøres.

Når det gjelder forskriftens varighet, så skal den etter forslaget gjelde fra og med år 2013 til og med år 2022. I utgangspunktet ønsker Árja at vårjakten blir gjort permanent sølerede fra i år. Dette vil gi mer forutsigbarhet og ro rundt ordningen enn om den igjen innføres som en tidsbegrenset ordning. Vi kan imidlertid slutte oss til departementets vurderinger om at det er bedre å gi forskriften en varighet på ti år, enn at jakta vurderes for ett eller to år om gangen. Samtidig støtter vi departementets syn om at det er ønskelig etter en så lang periode å foreta en ny vurdering av de forholdene som ligger til grunn for forskriften. I forbindelse med en slik vurdering må det gjennomføres konsultasjoner med Sametinget, Kautokeino kommune og SBMS.

Árja mener som sagt det er viktig å ikke skape et unødige jakt-opphold i 2013-sesongen, og mener derfor at det må på plass et nytt forskriftsverk som gjør det mulig å fortsette med en tradisjonell lokal jaktform, da den er en viktig bærebjelke i den lokale samiske kulturen i Kautokeino. Vi kan støtte at forskriften gjelder for ti år, men vil samtidig peke på behovet for følgeforskning og dokumentasjon av den tradisjonelle kunnskapen rundt vårjakta i Kautokeino. Árja foreslår at departementet gir i oppdrag til Samisk høgskoles Árbiediehtu-prosjekt (tradisjonell kunnskap-prosjekt) å dokumentere jakttradisjonen, og følge vårjakta (lage utfyllende statistikker, føre oversikt over antall jegere, alder på jegere, art og også kunne bidra med å styrke kunnskapsgrunnlaget for departementet når departementet, Sametinget og kommunen i samråd med SBMS skal avgjøre i hvilken form vårjakta skal kunne fortsette innenfor utover tiårsperioden 2013-2022. Árja viser til departementets vurderinger av de negative sidene ved vårjakten på ender. Árja stiller spørsmål ved om hvor mye av den tradisjonelle kunnskapen rundt vårjakta som er vurdert og tatt hensyn til når man har evaluert prøveordningene. Vi stiller også spørsmålet ved grundigheten av undersøkelsene i prøveperiodene, og håper at departementet kan følge prinsippet i

naturmangfoldloven om å ta hensyn til samenes tradisjonell kunnskap når departementet fatter beslutninger som innvirker på naturmangfoldet og som samtidig er virker inn på lokal jakt- og fangstkultur. Årja viser til departementets virdering av at vårjakta (på samme måte som annen jakt) kan innebære en risiko for utilsiktet felling av dverggås. I handlingsplan for dverggås (DN rapport 2009-2) foreslås det å avslutte vårjakta som et av flere tiltak for å bedre tilstanden til dverggås i Norge. Vi er sterkt skeptiske til en slik slutning om at en avslutning av vårjakta i Kautokeino vil være et effektivt tiltak for å redusere risikoen for utilsiktet felling av dverggås. Jegerne som driver med vårjakt er godt trent i å se forskjeller på fugleartene. Dessuten foreligger det etter hva vi kjenner til ingen dokumentasjon på at dverggåsa skytes i Finnmark, det er svært vanskelig å vite hva som innvirker på dverggåsbestanden, og det kan ikke utelukkes at det skytes dverggås andre steder, og at dette virker inn på bestandstallene. Årja mener at argumentet om at en avslutning av vårjakta i Kautokeino vil bedre tilstanden til dverggås i Norge er svært uanyansert, og mener at det derfor ikke bør være et viktig argument for å begrense antallet og artene slik departementet gjør i sitt forslag.

Når det gjelder begrensninger i hvem som skal kunne søke om å jakte: Årja er ikke enig i at det i forskriften skal være så strenge begrensninger med hensyn til hvem som skal kunne jakte. Vi ønsker derfor at det skal være mulig også for utflyttede personer fra Kautokeino å søke om å få delta i jakten. Hvis man ønsker å skille mellom den retten kommunens innbyggere har til vårjakt og den adgangen personer med tilhørighet til Kautokeino har, så kan dette gjøres gjennom at det i forskriften legges inn en unntaksbestemmelse som åpner for at også utenbygdsboende som har vokst opp med vårjakttradisjonen kan søke om å få delta i jakta, men at det da er opp til kommunen å vurdere hvorvidt søker kan få delta på lik linje med jegere som er fast bosatt i kommunen. Når det fra departementets side begrunnes med hensynet til samiske tradisjoner og kultur for å videreføre ordningen med vårjakt, så må det samtidig også tas høyde for at vårjakten er en tradisjonell jaktform som mange fastboende samer har vokst opp med som en del av storfamiliens naturalhusholdning/ tradisjonell utmarkshøsting. For oss virker det som om en veldig streng avgrensning av jakta til kun å være en rett for dem som er fast bosatte i kommunen vil mot sin hensikt hvis målet er å ivareta samiske tradisjoner og kultur. Som et minimum bør det i forskriften derfor åpnes for at kommunen kan vurdere egne kvoter for "utenbygdsboende" som kan begrunne sin tilhørighet til kommunen og som kan vise til at man har deltatt aktivt i vårjakt på en eller annen måte gjennom f.eks å ha oppvokst i Kautokeino.

Avslutningsvis støtter Árja departementets antydning om at det må vurderes særskilte informasjonstiltak og permanente lokale undervisningsopplegg som f.eks kunne lært elever i grunnskolen om vårjakta, å kjenne igjen artene og hvilke typer ender som er tillatt å jakte på. Videre tro vi at det ville vært hensiktsmessig å legge ut utfyllende informasjon på Sametingets, kommunens, SBMS, departementets og direktoratets hjemmesider om ordningen, herunder burde også begrunnelsen for vidreføring av ordningen fremkomme (hvorfor det er viktig for lokal samisk kultur, hvilke folkerettslige rammer departementet har forholdt seg til, hvilke typer konsultasjoner er gjennomført etc)

Árja ønsker at departementet i samråd med for eksempel SBMS og Samisk høgskole utarbeider egne undervisningsopplegg, og gjerne finansierer egne jaktkurs for unge jegere i Kautokeino, hvor eldre jegere kan overføre sin tradisjonskunnskap til nye generasjoner, og lære de unge om sikkerhet, etikk, om regelverket ol.

Árja ber om at vi legges til i departementets høringsliste i saker som Sametinget har vært konsultert om.

Med hilsen

Árjas styre

v/ leder Nils Sverre Eriksen